

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Biežāk pieļautās kļūdas projektu publiskajos iepirkumos

2020. gada 24. janvāris

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Savienības
struktūrfondi un
Kohēzijas fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Publiskais iepirkums: normatīvie akti

ES līmenī	LV līmenī*
Direktīva 2014/23/ES	Publiskās un privātās partnerības likums
Direktīva 2014/24/ES	Publisko iepirkumu likums
Direktīva 2014/25/ES	Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums
Direktīva 2009/81/EK	Aizsardzības un drošības jomas iepirkumu likums
	MK 28.02.2017. noteikumi Nr.104 «Noteikumi par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem»

* Papildus arī – Ministru kabineta noteikumi u.c.

Plašāka informācija IUB mājaslapā, sadaļā «Tiesību akti»: <https://www.iub.gov.lv/lv/node/29>

Jāņem vērā nozares (būvniecība, atkritumu apsaimniekošana u.c.) specifiskie normatīvie akti, vadlīnijas. Noderīgi – nozaru organizāciju ieteikumi: <https://www.iub.gov.lv/lv/node/179>

Eiropas Savienības Tiesas spriedumi (sniedz saistošu Eiropas Savienības tiesību aktu interpretāciju), Augstākās tiesas spriedumi, pieejams apkopojums.

Kāds ir iepirkumu regulējuma mērķis? Eiropas Savienības perspektīva

- Iepirkumam jāatbilst Līguma par Eiropas Savienības darbību principiem, jo īpaši brīvas preču aprites principam, brīvībai veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvībai, kā arī no tiem izrietošajiem principiem, proti, **vienlīdzīgai attieksmei, nediskriminācijai, savstarpējai atzišanai, proporcionalitātei un pārredzamībai** (Direktīvas 2014/24/ES preambulas 1.apsvērums)
- ES intereses uzņēmējdarbības brīvības un pakalpojumu sniegšanas brīvības jomā prasa **atvērt iepirkumus visplašākajai iespējamajai konkurencei** (EST C-358/12)
- Publiskā iepirkuma procedūru koordinēšanas ES līmenī mērķis tādējādi ir aizsargāt tādu vienā dalībvalstī reģistrētu saimnieciskās darbības subjektu intereses, kuri vēlas piedāvāt preces vai pakalpojumus citā dalībvalstī reģistrētām līgumslēdzējām iestādēm: **mērķis ir izslēgt jebkuru risku, ka, piešķirot publiska līguma slēgšanas tiesības, līgumslēdzējas iestādes dotu priekšroku valsts kandidātiem** (EST C-410/14, C-360/96)

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Secinājumi?

Nedrīkst:

- Ierobežot ārvalstu piegādātāju iespēju piedalīties iepirkumā
- Rīkoties kāda konkrēta piegādātāja, ražotāja interesēs
- Nepamatoti ierobežot piegādātāju iespēju apvienoties, balstīties uz citu spējām u.tml.

Ieteikums - ļaut piedalīties pēc iespējas plašākam piegādātāju lokam!

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Plānošana: iepirkuma priekšmets

- Saprota veidu (piegāde/ būvdarbi/ pakalpojums) un izvēlamies precīzu CPV kodu (klūdainu IUB PVS nevar labot!)
- Nedrīkst nepamatoti apvienot, jo tas ierobežo piegādātāju dalību, - norādīt pamatojumu nedalīšanai daļās (MK 107 196.p.)

Līdzīgas preces/pakalpojumi*:

- vai iepirkumi apmierina vienu vajadzību
- vai tiem ir viens funkcionālais mērķis
- vai ir viens un tas pats piegādātāju, pakalpojuma sniedzēju vai būvdarbu veicēju loks
- jāņem vērā budžetā piešķirto līdzekļu izlietošanas mērķis
- kā arī tas, vai iepirkumi nepieciešami vienlaikus

Piemērs: būvdarbus neiepērk kopā ar neiebūvējamām mēbelēm, iekārtām u.tml.

* IUB skaidrojums par CPV kodu: <https://www.iub.gov.lv/lv/node/77>

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Plānošana: paredzamā līgumcena

- Nosakām aktuālo līgumcenu (bez PVN) un ņemam vērā sekas, ja to norādām iepirkuma dokumentos (PIL 41.p.(11))
- Paredzamo līgumcenu noteic kā pasūtītāja plānoto kopējo samaksu par iepirkuma līguma izpildi, ko piegādātājs var saņemt no pasūtītāja un citām personām. **Pasūtītājs, plānojot kopējo samaksu, ņem vērā jebkuru izvēles iespēju un jebkurus iepirkuma līguma papildinājumus** [..] (PIL 11.p.(2))
- Nav atļauts sadalīt daļās iepirkuma priekšmetu, lai izvairītos no iepirkuma piemērošanas (PIL 11.p.(4))
- Ja paredzēts slēgt daļās – līgumcena ir daļu summa (PIL 11.p.(6))

Neatbilstības piemērs: iepirkums rīkots par katru medicīnisko iekārtu atsevišķi (piemērojot MI un AK), lai arī, saskaitot kopā, to līgumcena pārsniedz ES līgumcenu robežvērtību un iepirkums bija jāizsludina ES līmenī

Centrālā finanšu un
ligumu aģentūra

Iepirkuma komisija (PIL 24.-26.p.)

- Kompetenta
- Nav interešu konflikts ar piegādātājiem – būtisks pārkāpums, ja tiek konstatēts!

Gan komisijas locekļi, gan eksperts, gan dokumentu sagatavotājs paraksta apliecinājumu (apstiprinot nolikumu, atverot piedāvājumus vai vienu - ar atrunu par nākotni)

- Sēdēs ir kvorums (2/3 un ne mazāk kā 3, piemēram – ja 5 komisijas locekļi, jāpiedalās 4 – apaļo uz augšu) un piedalās tie iepirkuma komisijas locekļi, kuri ir iepirkuma komisijā

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Tehniskā specifikācija

Tehniskās specifikācijas tiek ietvertas iepirkuma procedūras dokumentos un nosaka būvdarbiem, pakalpojumiem vai piegādēm izvirzītās prasības. **Tehniskās specifikācijas nodrošina vienādas iespējas visiem pretendentiem un nerada nepamatotus ierobežojumus konkurencei iepirkumā** (PIL 20.p.(1)) Būtu jāparedz tikai preču funkcionalitātei būtiski tehniskie parametri.

Norādes uz specifiskiem zīmoliem, preču veidiem u.tml. – tikai izņēmuma gadījumā un tikai ar norādi «vai ekvivalents» (PIL 20.p.(6)), papildinot ar kritērijiem, kā ekvivalence tiks vērtēta.

Ietvert:

- norādi «vai ekvivalents», ja ir konkrēts zīmols, standarts u.c.
- norādi par vērtību, izmēru u.tml. amplitūdām

Nenorāda specifisku preču/materiālu izcelsmi (valsti) u.tml.

Zaļais iepirkums – piemērojam, kur obligāts (20.06.2017. MK Nr.353 1.pielikums: datortehnika, iekštelpu apgaismojums u.c.)

Izslēgšanas nosacījumi (PIL 42.p.) un nodrošinājums (PIL 50.p.)

Izslēgšanas nosacījumi

Iekļaut atsauci (ieteicams) vai precīzi pārrakstīt, var iekļaut - norādi uz Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 11.¹pantu

Piedāvājuma nodrošinājums un saistību izpildes nodrošinājums

- Samērīgs, ņemot vērā līgumcenu
- Piedāvājuma nodrošinājums:
 - ne lielāks par 2% no paredzamās līgumcenas
 - termiņš – ne ilgāks par 6 mēnešiem no piedāvājumu atvēršanas dienas
 - iesniedz par katru daļu atsevišķi
 - jāļauj iesniegt gan bankas garantiju, gan apdrošināšanas polisi

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Kvalifikācijas prasības (1)

- **Samērīgas un saistītas ar iepirkuma priekšmetu**
- **Objektīvi pamatotas**
- **Nav diskriminējošas**
- Pasūtītājs pieprasa tikai tādu informāciju un dokumentus, kas nepieciešami kvalifikācijas un piedāvājumu atbilstības pārbaudei, kā arī piedāvājuma izvēlei (PIL 13.p.(2))
- Visiem **iepirkuma nosacījumiem** un kārtībai paziņojumā par līgumu vai specifikācijās **jābūt formulētiem skaidri, precīzi un nepārprotami**, tā, ka, pirmkārt, **jebkuram saprātīgi informētam un parasti rūpīgam pretendētam tiktu ļauts skaidri saprast** to piemērojamību un tos **interpretēt vienādi**, un, otrkārt, pasūtītājam tiktu ļauts efektīvi pārbaudīt, vai pretendentu piedāvājumi atbilst kritērijiem, kuri reglamentē minēto publisko iepirkumu (EST C-27/15; EST C-42/13)

Centrālā finanšu un
ligumu aģentūra

Kvalifikācijas prasības (2)

Atbilstība profesionālās darbības veikšanai (PIL 44.p.)

- Profesionālā darbība – atbilstoši piegādātāja reģistrācijas vai pastāvīgās dzīvesvietas valsts normatīvo aktu prasībām
- Ārvalstu piegādātājiem uz piedāvājuma iesniegšanas brīdi nedrīkst prasīt reģistrēšanos LV reģistros (BIS) u.tml.
- Nav paredzēta balstīšanās iespēja

Neatbilstības piemērs: prasīta VVD Radiācijas drošības centra licence uz piedāvājuma iesniegšanas brīdi

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Kvalifikācijas prasības (3)

Saimnieciskais, finansiālais stāvoklis (PIL 45.p.)

Finanšu apgrozījums:

- Gada minimālais - ne vairāk kā 2x paredzamā (ne piedāvātā!) līgumcena
- Vidējais vai katra gada, bet ne kopējais (summētais) apgrozījums
- Ne vairāk kā par 3 iepriekšējiem pārskata gadiem, ciktāl informācija ir pieejama [..]
- un citi nosacījumi, skat. IUB Atklāta konkursa vadlīniju 4.2.2.punktu

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Kvalifikācijas prasības (4)

Tehniskās un profesionālās spējas

- Pieredzi apliecina par 3 (piegādes, pakalpojumi) vai 5 (būvniecība, saistītie pakalpojumi – būvuzraudzība, autoruzraudzība, ja prasa līdzīgi apliecināt) iepriekšējiem gadiem un līdz piedāvājuma iesniegšanas brīdim – nedrīkst noteikt īsāku periodu!
- Neiekļaut atsauces uz LR normatīvajiem aktiem, kas varētu ierobežot ārvalstu pretendentu dalību
- Iekļaut korektus nosacījumus par ārvalstu speciālistu atzīšanu (IUB skaidrojums)
- Ieteicams pieļaut alternatīvu dokumentu iesniegšanu («vai citi dokumenti»)

Neatbilstības piemēri:

- jāiesniedz saraksts ar vietām, kur Latvijā uzstādīta līdzīga tipa iekārta
- būvdarbu iepirkumā speciālistam prasīta pieredze iepriekšējo 3 gadu laikā

Piegādātāju apvienība, apakšuzņēmēji

Piegādātāju apvienība (PIL 13.p.)

- Nedrīkst kvalifikācijas prasības attiecināt uz katru dalībnieku, bet jāatrunā, kā apliecināt
- Nedrīkst noteikt juridisko statusu, kā jāorganizējas, lai iesniegtu piedāvājumu, Tomēr būvdarbu gadījumā attiecībā uz ģenerālu uzņēmēju – var ierobežot sabiedrības līguma slēgšanu uzvaras gadījumā (skat. IUB Atklāta konkursa vadlīniju 4.2.4.p.)

Apakšuzņēmēji (PIL 63.p.) un personas, uz kuru spējām balstās

- Nedrīkst ierobežot apakšuzņēmēju piesaisti procentos
- Jāprasa norādīt tos apakšuzņēmējus, kam nodoti vismaz 10%
- Piegādātājs, lai apliecinātu profesionālo pieredzi vai pasūtītāja prasībām atbilstoša personāla pieejamību, var balstīties uz citu personu iespējām tikai tad, ja šīs personas veiks būvdarbus vai sniegs pakalpojumus, kuru izpildei attiecīgās spējas ir nepieciešamas (PIL 46.p.(4))
- Solidāras atbildības prasība – saistīta ar balstīšanos uz saimnieciskajām un finansiālajām spējām (PIL 45.p.(8))

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Vērtēšanas kritēriji (PIL 51.p.)

- Pasūtītājs nosaka **konkurenci neierobežojošus un objektīvi salīdzināmus** vai izvērtējamus piedāvājuma izvērtēšanas kritērijus (PIL 51.p.(5))
- Jo lielāks svars ir kādam kritērijam, jo skaidrāk definētam tam jābūt; visiem elementiem un, ja iespējams, to relatīvai nozīmei ir jābūt noteiktai nolikumā (AT SKA-365/2016)
- Zemākā cena tikai PIL 51.p.(4) noteiktajā gadījumā (Vai specifikācija ir pietiekami detalizēta? Projektēšanas, ekspertīzes gadījumā var būt jāpaskaidro.)

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Līguma projekts

Iekļaut PIL 60.pantā paredzēto, tai skaitā:

- Apakšuzņēmēju un personāla papildināšanas/nomaiņas kārtību
- Līguma grozījumu veikšanas kārtību – rūpīgi izvērtēt, kādi grozījumi varētu būt iespējami, un **skaidri atrunāt grozījumu iespēju, nosacījumus, ar kādiem grozījumi ir pieļaujami, grozījumu apjomu un būtību**
- Atrunu par vienpusēju atkāpšanos Sankciju likumā noteiktajā kārtībā
- Līguma izpildes termiņu nav ieteicams noteikt līdz konkrētam datumam (ieteicams – x mēneši, dienas u.tml.)

Centrālā finanšu un
ligumu aģentūra

TESTS:

Attiecībā uz katru prasību/ dokumentu pajautāt sev –

vai tad, ja pretendents konkrēto prasību neizpilda/dokumentu neiesniedz, es esmu gatavs tikai tā dēļ pretendentu noraidīt?

Ja atbilde ir «nē» – iespējams, prasību nepieciešams pārformulēt vai dzēst.

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Izsludināšana, saziņa, EIS

- Izsludinām atbilstoši PIL
- Piedāvājumu iesniegšanas termiņu atbilstoši PIL (vai garāku)
- Atbildes uz jautājumiem – noteiktajos termiņos un pēc būtības
- Ja atbildes groza prasības – veikt nolikuma grozījumus, ja būtiski groza – pārtraukt iepirkumu
- Nodrošināt informācijas atklātību un pieejamību
- Piedāvājumus atvērt atklātā sēdē (EIS – atvēršanas paziņojums)

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Vērtēšana, paziņošana, nogaidīšana, līgums

- **Vērtēt saprātīgi, rūpīgi un atbilstoši nolikumam**, īpaši pievēršot uzmanību gadījumiem, kad pretendents balstās uz citu spējām (piemēram, pretendenta pieredzi nevar apliecināt ar piesaistītā speciālista pieredzi)
- Dokumentēt vērtēšanas procesu
- Paziņot pretendentiem rezultātus un noraidīšanas iemeslu, kā arī apstrīdēšanas termiņu
- Līgumu slēgt pēc nogaidīšanas termiņa beigām

Neatbilstību piemēri:

- uzvarētāja piedāvātā būvdarbu vadītāja pieredze neatbilst iepirkuma minimālajām pieredzes prasībām
- uzvarējušajam pretendents nav atbilstošas pieredzes – prasīta jaunbūve/ pārbūve, bet pretendents – tikai atjaunošana

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Līguma slēgšana

Ieteikums – pirms līguma noslēgšanas pārlicināties:

- vai komersants ir reģistrēts būvkomersantu reģistrā un tiesīgs veikt būvdarbus
- vai būvuzraugam nav interešu konflikts – VBN 118.punkta izpratnē - no būvdarbu veicēja un būvprojekta izstrādātāja neatkarīgs būvkomersants vai būvspeciālists

Līguma grozījumi

Iepirkuma līguma grozījumi ir pieļaujami, ja tie nemaina iepirkuma līguma vispārējo raksturu un noteikto mērķi. Iespējami šādi līguma grozījumi:

- Nebūtiski grozījumi
- Būtiski grozījumi (pieļaujami tikai PIL 61.p. (3) noteiktajos gadījumos):
 - Līgumā atrunātie
 - Papildu būvdarbi, pakalpojumi, piegādes, ja piegādātāju maiņa radītu grūtības u.tml.
 - Neparedzami darbi
- Grozījumi saskaņā ar PIL 61.p. (5) daļu (nevērtē būtiskumu) – visu secīgi veikto grozījumu vērtība vienlaikus nesasniedz 139 000/5 350 000 EUR un 10/15% no sākotnējās līgumcenas

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Būtisku līguma grozījumu pazīmes (PIL 61.p.(3))

- Tie pieļautu atšķirīgu piedāvājumu iesniegšanu vai citu kandidātu un pretendentu dalību vai izvēli iepirkuma procedūrā
- Ekonomiskais līdzsvars tiek mainīts uzvarējušā pretendenta interesēs
- Līgumā ietver būvdarbus, ko neparedz sākotnēji noslēgtais līgums
- Iepirkuma procedūrā izraudzīto pretendentu aizstāj ar citu darbu veicēju

Neatbilstības piemērs:

- bez objektīva pamatojuma saskaņots būtisks termiņa pagarinājums
- atbildīgais būvdarbu vadītājs nomainīts pret personu, kuras pieredze neatbilst sākotnējām kvalifikācijas prasībām

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Biežākās finanšu korekcijas

- Iepirkuma priekšmets sadalīts, lai izvairītos no iepirkuma rīkošanas
- Nesamērīgas/ objektīvi nepamatotas prasības
- Izvēlēts kvalifikācijas prasībām neatbilstošs pretendents
- Izvēlēts tehniskās specifikācijas prasībām neatbilstošs piedāvājums
- Līgumā veikti būtiski grozījumi (termiņa pagarināšana, netiek ievēroti nosacījumi par nodrošinājuma apjomu, neparedzēts avansa maksājums u.tml.)

Kvalifikācijas prasības: slikti piemēri analīzei

- Pretendentam uz piedāvājuma iesniegšanas brīdi jābūt spēkā esošai Radiācijas drošības centra licencei
- Pretendenta kopējais finanšu apgrozījums pēdējo 2 gadu laikā un līdz piedāvājuma iesniegšanas dienai ir vismaz 3 piedāvāto līgumcenu apmērā
- Pretendentam ne vairāk kā pēdējo 3 gadu (2018., 2018., 2020.) laikā ir pieredze vismaz 4 būvdarbu līgumu izpildē, kur:
 - Vismaz 1 līguma ietvaros veikta atjaunošana/pārbūve publiskai ēkai (atbilst LR MK xxx);
 - Vismaz 2 līgumu vērtība ir vismaz 10 000 000 EUR apmērā;
 - Vismaz 2 pasūtītāji ir publiskas personas;
 - Vismaz 1 līgums izpildīts atbilstoši FIDIC nosacījumiem un finansēts no Eiropas Savienības fondu finansējuma

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Noderīgi (1)

- Biežāk konstatētās neatbilstības iepirkuma procedūru dokumentācijā un norisē (20.03.2019.)
- Vadlīnijas atklāta konkursa nolikuma sagatavošanai “Atklāta konkursa nolikums “Soli pa solim” (08.07.2019.)
- Metodika par iepirkumu pirmspārbaužu veikšanu sadarbības iestādei Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.-2020.gada plānošanas periodā (07.10.2019.)
- Eiropas Komisijas norādījumi praktizējošiem speciālistiem (2018.gads)
- Un citi IUB skaidrojumi: <https://www.iub.gov.lv/lv/node/98>

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Noderīgi (2)

- CFLA labās prakses seminārs (2019.rudens, ar video):
<https://www.cfla.gov.lv/lv/jaunumi/2019/tiesraide-seminars-laba-prakse-es-fondu-projektu-istenosana>
- IUB seminārs "Publisko iepirkumu regulējuma un prakses aktualitātes" (2019.gada rudens, ar video):
<https://www.iub.gov.lv/lv/node/1003>
- Dok. Nr.2.7. Vadlīnijas par finanšu korekciju piemērošanu, ziņošanu par Eiropas Savienības fondu ieviešanā konstatētajām neatbilstībām, neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanu 2014.-2020.gada plānošanas periodā (5.pielikums):
<https://www.esfondi.lv/vadlinijas--skaidrojumi>

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Paldies! Jautājumi?

Džeina Gaile

Veselības infrastruktūras attīstības projektu nodaļas vecākā eksperte

E-pasts: Dzeina.Gaile@cfla.gov.lv

Tālrunis: (+371) 20433168

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Savienības
struktūrfondi un
Kohēzijas fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ